

Силабус курсу Екологічні аспекти землекористування

Освітній ступінь – бакалавр
Галузь знань: 10 Природничі науки
Спеціальність: 101 Екологія
Освітньо-наукова програма «Екологія»
Кількість кредитів – 4

Рік підготовки, семестр – 2 рік, III семестр

Компонент освітньої програми: вибірковий

Дні занять: згідно з розкладом занять
Консультації: згідно з графіком індивідуальної роботи

Мова викладання: українська

Керівник курсу

канд. геогр. наук, доц. Барна Ірина Миколаївна

Контактна інформація iryabarna@tnpu.edu.ua; 0352-43-61-54

Опис дисципліни

Життєзабезпечення людства по завершенні мисливсько-збиральницької епохи відбувалось завдяки освоєнню земельних ресурсів. Однак ведення сільського господарства на різних територіях характеризувалось використанням різних підходів на основі різного поєднання засобів праці, а тому зумовлювало певні екологічні наслідки.

Метою навчальної дисципліни «Екологічні аспекти землекористування» є вивчення сутності категорій "земельні угіддя", "земельні ресурси", "аглоландшафт", "землекористування", "сільськогосподарські землі", "збалансоване землекористування" через призму врахування принципів збалансованого землеробства, загальних принципів організації раціонального використання земельних ресурсів у сільському господарстві, а також оволодіння підходами до збалансування агроландшафтів шляхом оптимізації структури земельних угідь для подолання негативних екологічних наслідків землекористування.

Зміст дисципліни «Екологічні аспекти землекористування» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців у сфері екології, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент

	Темати	Результати навчання
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Теоретико – методологічні основи землекористування	
1	ТЕМА 1. Предмет землекористування	Знати: ✓ основні категорії та дефініції землекористування; ✓ особливості землекористування за умов сталого розвитку; ✓ принципи збалансованого землеробства; ✓ загальні принципи організації раціонального використання земельних ресурсів у сільському господарстві; ✓ поняття агроecosистеми та таксономію агроecosистем; ✓ регіональні системи землекористування; ✓ характеристику районів України за особливостями землекористування; ✓ значення і типи протиерозійних заходів у землекористуванні. Вміти:
2	ТЕМА 2. Методологічні основи землекористування	
3	ТЕМА 3. Принципи раціонального землекористування	
4	ТЕМА 4. Агроecosистеми та їх вплив на екологічний стан довкілля	
5	ТЕМА 5. Регіональні системи землекористування	
6	ТЕМА 6. Комплекс протиерозійних заходів у землекористуванні	

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ ідентифікувати принципи збалансованого землеробства; ✓ застосовувати загальні принципи організації раціонального використання земельних ресурсів у сільському господарстві; ✓ аналізувати таксономію агроєкосистем; ✓ обґрунтовувати організаційно-господарські заходи упорядкування території сівозмін, агротехнічні заходи захисного землеробства, лісомеліоративні заходи, гідротехнічні протиерозійні заходи.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Прикладні аспекти землекористування		
7	ТЕМА 7. Ландшафтно-екологічний підхід до організації раціонального землекористування	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ сучасні підходи до типології агроландшафтів; ✓ землевпорядні аспекти просторової організації агроландшафтів;
8	ТЕМА 8. Альтернативне і органічне землеробство	<ul style="list-style-type: none"> ✓ поняття альтернативного і органічного землеробства, їх концептуальні засади та основні аспекти;
9	ТЕМА 9. Екомережі як шляхи оптимізації регіонального землекористування	<ul style="list-style-type: none"> ✓ суть біоцентрично-мережевої ландшафтної структури як екологічного каркасу агроландшафтів; ✓ значення екомереж як шляху оптимізації регіонального землекористування; ✓ природну та соціально-екологічну роль і значимість екомереж. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ застосовувати сучасні підходи до типології агроландшафтів; ✓ встановлювати землевпорядні аспекти просторової організації агроландшафтів; ✓ пропонувати заходи для ведення альтернативного і органічного землеробства; ✓ оцінювати альтернативні шляхи ведення землеробства з метою нівелювання негативних екологічних наслідків землекористування.

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 02	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій
ФК 14	Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування
ФК 15	Здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук
ФК 20	Здатність проводити екологічний моніторинг та оцінювати поточний стан навколишнього середовища

Формування програмних результатів навчання

Індекс в матриці ОП	Програмні результати навчання
ПРН 02	Розуміти основні екологічні закони, правила і принципи охорони довкілля та природокористування
ПРН 03	Розуміти основні концепції, теорії та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та

	оптимального природокористування
ПРН 05	Знати концептуальні основи моніторингу та нормування антропогенного навантаження на довкілля
ПРН 07	Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду

Літературні джерела

Основні

1. Агроєкологія: навч. посібник / О.Ф. Смаглій, А.Т. Кардашов, П.В. Литвак та ін. Київ: Вища освіта, 2006. 671 с.
2. Агроєкологія: Посібник / А.М.Фесенко, О.В.Солошенко, Н.Ю.Гаврилович, Л.С. Осипова, В.В. Безпалько, С.І. Кочетова; за ред. О.В.Солошенка, А.М. Фесенко. Харків:, 2013. 291 с.
3. Агросфера України у XXI столітті О. Созінов [Електронний ресурс] // Вісник НАН України. 2001. № 10. Режим доступу: [http:// www.visnyk-nanu.kiev.ua/2001-10/3.htm](http://www.visnyk-nanu.kiev.ua/2001-10/3.htm)
4. Барна І.М. Екологічна складова української ментальності у традиційному природокористуванні // Подільські читання: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (23-24травня). Тернопіль: СМП «Тайп», 2013. С. 266-268.
5. Ґрунтозахисна біологічна система землеробства в Україні / За заг. ред. проф. М.К. Шичули. Оранта, 2000. 390 с.
6. Екологічні проблеми землеробства / І.Д. Примак, Ю.П. Манько, Н.М. Рідей та ін. / За ред. І.Д. Примака. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 456 с.
7. Екологічні проблеми землеробства. Підручник / За ред. В.П.Гудзь. Житомир: Вид-во «Житомирський національний агроєкологічний університет», 2010. 708 с.
8. Крисаченко В., Мостяєв О. Україна: природа і люди. Київ: НІСД, 2002. 623с.
9. Крисаченко В.С. Екологічна культура: теорія і практика. Київ: Заповіт, 1996. 352 с.
10. Культура і побут населення України. Навчальний посібник. За ред. В. І. Наулко. К., 1993.
11. Панасенко Т. Етнос та ландшафт: аспекти взаємодії // Ландшафти і сучасність: Збірник наукових праць. Київ- Вінниця: «Гіпаніс», 2000. С.173-176.
12. Тиводар М. Етнологія: Навч. посібн. Львів: Світ, 2004. 624 с.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час тестів, складання екзамену заборонені (у т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбутись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-6) усне опитування, тести, завдання	42
Модуль 2 (теми 7-10) усне опитування, тести, завдання	30
Проект (теми 1-10)	8
Екзамен теми (1-10) – тести, завдання	20

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) навчальний контент (розширений план лекцій);
- 2) тематика та зміст практичних робіт;
- 3) зміст індивідуально-дослідницького завдання (проєкту);
- 4) завдання для підсумкового контролю (екзаменаційний тест);
- 5) електронне навчання в системі MOODLE.